

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is: of of

Schrijver	Aletta Becker, Magne van den Berg, Miriam Boolsen
Titel	Het geluk
Jaar	2012
Uitvoering	De Gelukscompagnie / Michiel Johannes Jansen

Copyright (C) 2012 by Aletta Becker en Magne van den Berg en Miriam Boolsen

miriam boolsen,
magne van den berg,
aletta becker

bestaat uit de drie eenakters
nog meer eeuwige liefde
de wending
typisch tsjechov

7 Nog meer eeuwige liefde

25 De wending

55 Typisch Tsjechov

miriam boolsen

nog meer
eeuwige liefde

We all know too much, but understand too little

Michael Palin, Monty Python

Now I wanna be your dog

Iggy Pop, Iggy and The Stooges

Personages

Boris
Nadia

boris Vindt u het erg?

nadia Nee nee. Nee.

boris Dat ik elke dag kom zeggen dat ik van u houd. Misschien bent u er aan gewend geraakt?

nadia Misschien.

boris Misschien zou u me zelfs missen als ik een keer niet op kwam dagen? Nee nee zeg niets, het is genoeg zo, u luistert elke dag naar mijn liefdesverklaringen en daarna praten wij, hebben het met elkaar over dingen, dingen buiten en dingen binnen, wat er sinds gisteren gebeurd is, en wat er niet gebeurd is. Over het weer... We hebben het toch over het weer?

nadia Soms.

boris Ja, soms, soms. Niet te vaak. Hoop ik.

nadia Nee niet al te vaak. Vandaag niet.

boris Nee vandaag niet. Vandaag hadden we het over andere dingen. Iedereen weet dat ik hier binnen bij u zit, iedereen weet dat ik u iedere dag mijn eeuwige liefde verklaar, en dat u mij afwijst, of... u geeft mij geen hoop, niet genoeg in ieder geval, of misschien juist precies genoeg, precies genoeg zodat u zeker weet dat ik terug zal komen. Is dat het, vrouwdier? Speelt u met mij, of met uzelf, met uw ijdelheid, uw uiterlijk waar u binnenkort niets meer aan zult hebben? Is dat het? U bent een provincieschoonheid en wanneer het afgelopen is met de schoonheid dan blijft alleen de provincie over?

nadia Nu wordt u vervelend.

boris Ja, ja, ik ben vervelend, dat ben ik altijd geweest, ik kan er niks aan doen. Mijn vrienden zeggen tegen mij, 'jij bent zo vervelend, kun je er niks aan doen?' en dan probeer ik het, dat doe ik echt, ik probeer minder vervelend te zijn, maar ik kan het niet, ik ben gewoon vervelend.

En saai ben ik ook. Hoe vaak ben ik niet aan een verhaal begonnen, en net als ik denk dat het me deze keer gelukt is, deze keer heb ik mijn toehoorders weten te raken, ze vragen zich echt af wat er nu gaat gebeuren, net op dat moment staat mijn beste vriend op, zijn vrouw roept hem hij moet nu echt naar huis, de dokter is gebeld, iemand heeft vreselijke buikpijn, de koeien kalven, de reuma slaat toe, verdwenen kinderen, oma's die op sterven liggen... ik drijf ze van me af, de mensen, juist op de momenten, waarop ik denk dat ik mij open stel, ik denk dat ik hier zit, als een mens tussen de mensen. Als een mens tussen de mensen. En ik vertel mijn verhaal en ik deel mijn belevenissen, en er wordt geluisterd, ik ben in staat om een stuk van mijn leven te delen, en net op het moment waar ik denk dat het gelukt is, zie ik dat ik weer niet geslaagd ben. Hun doffe blik verraadt dat ik de ziel uit hun lichaam verveel. Het was ook niet beter toen ik jong was. Dan zou je tenminste kunnen zeggen: 'het leven is langzaam uit hem weggesijpeld, hij is niet meer wat hij was', maar dat is niet het geval, ik ben precies zoals ik altijd ben geweest, precies zo.

nadia ...

boris U zegt niets.

nadia O sorry, ik was afgeleid, wat doen die honden daar? En dan met name de kleine, dat is toch geen gezicht. Wat een overgave. Maar het gaat niet, het zal niet gaan, hij is te groot, ze zijn niet voor elkaar gemaakt. Ik had ooit een vriendin, ze is weggegaan, ze ging studeren, ze had toch terug kunnen komen, maar dat heeft ze niet gedaan... Ze had een hond, het was een mengeling tussen een labrador en een teckel, zoiets kan toch niet? Het is toch niet om aan te zien. Elke keer als je zo'n hond ziet, dan denk je 'hoe'. Hoe is het in godsnaam mogelijk geweest? Hoe is dat ooit gelukt. Je kunt niet zo'n hond zien en dat niet denken. Het is fysiek onmogelijk.

En het gaat niet weg, het wordt alleen maar erger. Elke keer weer als je die ziet langslopen, dan denk je: jouw mama en jouw papa, wat zijn dat toch voor onmogelijke beesten geweest, hoe hebben ze dat kunnen doen, daar is wel heel erg veel doorzettingsvermogen bij nodig geweest. Je zou zelfs zo'n jong hondje kunnen laten vergaan van de honger omdat je je er maar niet overheen kunt zetten, altijd weer hoezo, hoezo, hoezo. Vindt u mij onmenselijk?

boris U beleeft er plezier aan om mij te martelen, maar dat neem ik u niet kwalijk, in tegendeel, ik ben u dankbaar. Een verstandig mens had mij allang de deur uit gejaagd maar ik kom hier elke dag en u schenkt koffie voor mij in, nu ook weer.

geluiden buiten, koeien, schapen, tractor...

nadia Ik ga weg.

boris Dat zei u gisteren ook.

nadia Maar deze keer meen ik het.

boris Jaja. Jaja. Wij menen altijd alles. Alleen doen we er nooit wat aan. Ik heb u ook elke dag lief, maar het ziet er toch uit alsof het nooit wat zal worden.

nadia Ik voel uw liefde niet.

boris Nee ik heb geen durf, ik voel hem zelf ook niet meer, de liefde.

Misschien is hij versleten, elke dag is er een stukje van afgeschaafd, hij is uitgehold als een stukje kaas, elke dag een plakje eraf, en dan plotseling is er niets meer over, alleen het kontje, en wie wil dat nou. Mijn liefde is een kontje, treurig hè, maar toch het beste wat ik te geven heb.

nadia Neem mij mee ver hier vandaan!

boris Wilt u dat?

nadia Nee.

boris Ah nee. Dat dacht ik al. Ziet u, ik ken u beter dan u uzelf kent.

nadia Ja dat zie ik, u kent mij beter dan ik mijzelf ken. Wat een hond! Wat een grappige hond! Wat een grappige poedel!

boris *kijkt* Ik zie niets.

nadia Niet vandaag, een andere dag, eerder, iets dat al geweest is, het is iets dat al geweest is, de grappige poedel, ik moest er net aan denken. O, wat grappig.

boris Ik had er bij moeten zijn.

nadia Ja, u had er bij moeten zijn, u had het vast grappig gevonden.

boris Daar zou ik niet op vertrouwen. Ik ben niet alleen niet in staat om zelf grappig te zijn, ik ben ook niet gevoelig voor de wat meliger aspecten van het leven wanneer ze zich voor mijn neus afspelen. Ik heb zagezegd geen gevoel voor humor. Dat is in ieder geval wat ze zeggen, zij die het goed met me voor hebben.

nadia U brengt zulke tegenstrijdige gevoelens in mij naar boven. Aan de ene kant krijg ik zo'n zin om uw hoofd heel hard tegen de muur te slaan, begrijpt u dat?

boris Ja, ja ik denk dat ik het begrijp. Maar ik zou u heel dankbaar zijn als u dat niet doet.

nadia Nee ik zal het niet doen, daar hoeft u niet bang voor te zijn.

boris En aan de andere kant?

nadia Nee, ik denk toch niet dat er een andere kant is. Ik denk toch dat het gevoel van uw hoofd tegen de muur slaan overheersend is. U bent het soort man dat een vrouw graag verlaat, ik heb u al verlaten, snapt u dat niet, we zijn nooit een stap dichterbij elkaar gekomen en toch heb ik u al verlaten, merkt u dat niet? Er is iets aan u, waardoor u de ideale man bent voor een vrouw om te verlaten. Een stap dichterbij betekent alleen een stap verder weg. Nee, nee, we gaan niet filosofisch doen, dus spreek mij niet tegen, ik wil alleen zeggen dat ik er aan gewend ben geraakt, elke dag komt u opdagen, en elke dag verlaat ik u, laat ik u vallen, en nu is dat een vertrouwd gevoel geworden. Hoe gaat het verder? Hoe ziet de

toekomst er uit, wat zijn uw plannen? Kan ik er op vertrouwen dat ik u elke dag hier zal aantreffen, zult u elke dag hier langskomen zodat ik u koffie kan schenken, zodat u mij kunt aanbidden en ik dan aan het einde van elk bezoek u kan verlaten, weer en weer en weer tot aan het einde van onze dagen?

boris Ja, ik beloof dat ik elke dag bij uw voeten zal zitten, elke dag met hoopvolle ogen hier binnen zal stappen en aan het einde van de middag met vernielde hoop mijn afscheid zal nemen en naar huis zal lopen door de hoofdstraat met mijn teleurgestelde hart kloppend onder mijn jas, terwijl ik mij al verheug op morgen, waar mijn dromen weer zullen barsten, in gezelschap van u, de beste, de meest geduldige en onbarmhartige van alle vrouwen, u zult mij nooit loslaten, toch?

nadia Nee, ik geloof het niet.

boris Dat was het antwoord waar ik op hoopte. Dat is alles waar een mens op kan hopen, elke dag afgewezen te worden door hetzelfde prachtige vrouwdier, mijn prachtige tijgerin.

nadia Genoeg voor vandaag.

boris U heeft gelijk, we hebben al teveel gezegd. Maar dan kan ik rekenen op uw afwijzing morgen?

nadia Ik zal hier zijn. Zoals altijd.

boris Zoals altijd.

nadia Tot morgen dan. Dan zullen we nog een keer samen wandelen over vertrouwde paden.

hij probeert iets te doen, een gebaar, misschien een omhelzing

nadia Ja, ja, maar ga nu, ga met God. Ach de poedel, ik moet er elke keer om lachen.

hij doet iets anders, iets gewaagders, overhemd uit of water over zich heen gooien of ja, vastpakken, maar misschien juist geen aanraking

boris Wat als ik u vastpak om nooit meer los te laten, als een dier. Ik ben een dier ik ben een dier, laat me niet los, laat me niet naar huis gaan.

nadia Blijf van me af, laat me.

boris Wat als ik op mijn knieën val, zo ja, als een dier, eerst even langzaam en dan, ik ben een dier ik ben een dier, kijk naar mij ik ben een dier.

nadia Kom niet verder, blijf uit mijn buurt.

boris Ik ben een dier dat achter u aan kruipt.

nadia Hou op doe niet zo.

boris Wees barmhartig, laat mij niet zo lang op mijn knieën liggen, ik heb zere knieën het doet pijn.

Ik heb pijn maar de pijn maakt mij gelukkig, hoe legt u dat uit.

nadia Ik heb er niets mee te maken.

boris Toch, u bent de oorzaak van mijn pijn, mijn zoete pijn, zacht en verfrissend, mijn pijn.

nadia Ziet u, het gaat altijd over u, nooit over mij.

boris Alles gaat over u, ik ga over u.

nadia Waarom voel ik dat dan niet.

boris Omdat u... te goed bent om iets te voelen, u bent verheven boven alles wat anderen moeten voelen, u hoeft dat niet, het is niet nodig.

nadia Maar ik wil dat juist wel, iets voelen dat van mij is en van mij alleen. Ogen diep als meertjes in het bos, ik ben dat allemaal niet, laat mij dat niet zijn, dwing mij niet.

boris Hier, het uiteinde van uw zoom, een stuk van u, een stuk dichterbij u, een stuk stof dat nog warm is, dat nog de warmte van uw huid in zich draagt, ik snuif het op, uw huid uw geur, ik ben een dier, ik ben uw hond.

nadia Ik wil geen hond.

boris Ik ben uw hond.

nadia Zeg niet dat soort dingen.

boris Laat mij achter u aan lopen door de hoofdstraat, ik loop met u mee, trouw, u hoeft niet eens aan de lijn te trekken, ik doe het al, ik voel uw bewegingen, uw gedachten, ik volg u, ik volg u.

nadia U maakt me bang.

boris Wees niet bang dit is liefde.

nadia Is het?

boris De allerergste.

nadia Het voelt anders, het voelt niet als liefde, dit is uw liefde maar waar is de mijne?

Ik geef u elke dag de kans om overnieuw van mij te houden, maar ik wacht nog altijd tot ik zelf aan de beurt ben. Ik heb u binnengelaten, wat meer kan een mens doen. U moet iets achteroverleunen zodat ik voorover kan leunen. Begrijpt u dat?

boris Maar ik kruip door het stof, is dat niet wat u wilt?

nadia Nee, dat is wat u wilt, u wilt zo graag kruipen, kruip dan, kruip.

boris Ik doe het graag.

nadia Dat is het, leun achterover meneer, leun achterover, hoe moet ik anders liefhebben.

hij staat op

boris Geloof me als ik zeg: niets gaat boven mijn liefde voor u.

nadia Meneer, u denkt dat het uw doel, uw streven is om mij 'te krijgen' zoals dat zo smakeloos heet, maar wat zou u doen als u mij eenmaal 'had'? Zou u nog weten wat u moet doen met uw dag? Er zou geen richting meer in uw voetstappen zitten, u zou niets meer willen ontdekken, want u zou dat hebben waar u zo naar streefde.

En dan zou u spijt krijgen, spijt als blaasjes in uw reet en uw spijsvertering zou langzaam trager worden, en niets zou echt ongehinderd door uw lichaam passeren, en dat zou voor u een interessanter onderwerp worden dan datgene wat er zich werkelijk in u

afspeelt, en u zou dat oneindig veel interessanter vinden dan wat er zich werkelijk in mij afspeelt.

Ziet u niet wat er gebeurd is: u heeft uw liefde liefgehad.

boris Op de korrel, zo heeft u mij genomen.

nadia Het spijt me.

boris Nee, zeg dat niet, ik verdien het vast. Verdien ik het? Ja, ik verdien het.

nadia De liefde is een schaap. Nee, waarom zeg ik dat: de liefde is een schaap. Ik bedoel iets dat warm is van binnen ook al is het koud buiten, zoiets bedoel ik. De liefde is een schaap, zou een schaap moeten zijn. Wat bent u voor een treurige veearts, dat u altijd maar hier koffie zit te drinken. De koeien zijn ziek en u zit hier binnen bij mij koffie te slurpen. U moet nat worden, doorweekt door de regen, u moet koud worden, de wind moet door u heen gaan, door uw botten en uw hart, merkt u dat niet, u moet ruiger worden. Geef eens uw hand. Ziet u niet? Veel te fijne handen, u moet aanpakken, doorzetten, u moet versleten raken. U zit daar met uw fijne gezicht, u bent geen dag ouder geworden.

Ik had gedacht dat er een ontwikkeling plaats zou vinden, maar alles is hetzelfde gebleven, het is zo anders gelopen dan ik dacht, alles.

U bent toch veearts, wees dan een veearts. Stort u op uw leven.

boris Ik zal weggaan, maar ik schaam me.

Steeds dacht ik dat ik het over u had, maar ik had het altijd over mijzelf.

Ik was zo trots. Daar gaat hij, fluisterden ze, hij die elke dag zijn liefde verklaart en die elke dag afgewezen wordt. Mijn prachtige gevoelens, het eeuwige geklop van mijn hart.

Dit moet ophouden, ik zal u niet meer liefhebben op dezelfde manier, zo, nu, het is afgelopen, alsof het nooit geweest is, we zijn weer twee vreemden voor elkaar.

Maar dat wil niet zeggen, dat ik niet terug kan komen, toch?

nadia Nee, dat is natuurlijk zo.

boris Ik kan terugkomen en iemand anders zijn, dat moet toch mogelijk zijn. Morgen

zal ik voor uw deur staan als een nieuw mens. Zou u mij dan binnenlaten?

nadia Ik geloof het wel.

boris En zou u naar deze nieuwe mens willen luisteren, zelfs als hij het over de liefde had. Maar dan niet over de liefde hoe die zou moeten zijn, maar hoe die is.

nadia Ja dan zou ik luisteren.

boris Dat is goed nieuws, dat is zeer goed nieuws.

Ja, dan ga ik.

een soort van afscheid

nadia Had ik het niet moeten doen? Ik heb het hem gezegd, maar ik moest wel. Waarom moet ik het ongeluk van iemand garanderen, ik heb

daar geen zin in. En ik wil zelf ook af en toe ongelukkig kunnen zijn, dat is toch onmogelijk als iemand alsmaar van je zit te houden.

Als iemand voor je voeten ligt te zwoegen

is het lastig om niet een verkeerde stap te zetten, ongelukkig zijn is een luxe die ik

mij vroeger niet kon permitteren, nu wel.

Ik moest het hem zeggen, ja, ik vind zijn haar zo leuk, hoe het beweegt als hij opgewonden praat, dit is veel beter voor hem. Zo kan hij nog jaren door.

De liefde zou een schaap moeten zijn.

Ha, die hond, die hond, dat was echt geen gezicht.

magne van den berg

de wending

Personages

de herder
het kind
de dichter
de soldaat
de vrouw

1

de herder & de dichter

*we zien een herder en zijn zoon
de herder praat tegen zijn zoon
de jongen zit zwijgend naast hem*

de herder er zijn weinig vogels
volgens mij is er binnenkort
geen vogel meer over
rare bedoening
waar is alles gebeven
het draait allemaal op hetzelfde uit jongen
op de ondergang, denkkelijk
*er komt een passant aangelopen
hij spreekt de herder aan*
de dichter gegroet beste!
god op uw pad
hebt u misschien een vuurtje
ik kom van ver
ik zou graag even bij u rusten
mag ik zo vrij zijn
de herder wees vrij zoals god het u toestaat
de dichter god heeft het beste met mij voor
geloof ik
en ik met hem
mooie kudde heeft u hier lopen
voor wie weidt u
de herder ik weid voor de heer

de dichter aha ja natuurlijk
een mooie kudde
een mooi leven heb je hier vriend
rust en weidsheid
wat een geluk
dat is toch geluk
ja m'n beste als ik het goed heb
bezit u het geluk hier
wat een weidsheid
grote god!

de herder geluk is wat je geluk noemt
de dichter zo is dat
ik heb ernaar gezocht
maar de wind heeft me rondgejaagd als in een warm-koudspelletje
wie is dat daar aan uw zijde
uw jongste zoon

de herder deze kleine hier naast mij
maak je geen zorgen om hem
die praat niet meer
met hem hoef je het niet aan te leggen
die zegt niks terug

de dichter daar zal-ie z'n redenen voor hebben
de herder die is gestopt met praten
de dichter dan zal-ie niks meer te zeggen hebben
de herder zo is 't
die heeft op een dag besloten
niet langer te praten
maar te luisteren

de dichter een zware taak m'n beste
een offer haast
misschien ligt daar het geluk
in de stilte
ik heb het gezocht
maar niet gevonden
en kijk
ik ben al bijna weer thuis

de herder waar ligt dat
de dichter wat
de herder uw thuis
de dichter thuis ligt waar het hart ligt
en m'n hart ligt hier
een paar kilometer verderop
net voor de grens

de herder net voor de grens
dat is niet hier
de dichter niet hier van hier
maar hier van hier in de buurt
ik kom van ver
maar 't verre is me niets bevallen
het heeft me niks geboden
ik dacht
daar! daar in de verte
daar ligt het geluk
alles wat ik zoek en nodig heb
maar hoe dichterbij de verte kwam
hoe dorrer het mij is voorgekomen
de herder zo zo
de dichter ja en zo is dat
maar die kleine houdt u dus geen
gezelschap
de herder hij praat niet
maar communiceert wel
het is een goede jongen
de dichter ho ho vergist u zich niet vader
ik heb niks tegen de jongen
de herder en de jongen niks tegen u
de dichter hoe heet uw jongste
de herder sanka
de dichter sanka de zwijger
en u
de herder ik heb geen naam
ik heb een taak
de dichter ha ha vader gelijk hebt u
geef nooit zomaar je naam weg
aan een vreemdeling
hij zou 'm kunnen misbruiken
ik zal u niet beschamen
en ook de mijne niet noemen
maar hebt u misschien nog een vuurtje
u moet zich wel vreselijk vervelen
zo zonder gesprek de hele dag
een schaap zegt ook niet veel meer
dan bèn en boeh
de herder laat het denken maar
aan de schapen over
de dichter ja ja vader maar daar zegt u wat
want naar het schijnt

denken dieren heus wel
ik zal u eens wat vertellen
hebt u nog een vuurtje
ik loop op een dag over een pad
tussen bos en maaiveld
ik loop wat te mijmeren
wat te kijken
opeens voel ik een aanwezigheid
als van een mens
ik kijk om me heen
maar daar loopt geen mens
daar loopt een das
een doodgewone das
alhoewel zo doodgewoon was die das niet
want hij liep te fluiten
ik kon m'n oren niet geloven
maar het was echt zo
hij floot een deuntje voor zich uit
geen echt deuntje
maar een paar van die hoge noten
fuut fuut fuut
ik denk
die das die gaat mij hier zo fluitend
over het pad passeren
maar dat deed hij niet
zo'n tien passen bij me vandaan
hield-ie halt
keek me strak aan
observeerde mij scherp
het was alsof ik de heer van het land zelf
was tegengekomen
en ik zie hem denken
en nu kom ik tot mijn punt
hij denkt wegwezen!
en verdwijnt in het struikgewas
is dat niet sterk
ik zweer het bij mijn achtergrond
die das die floot
observeerde en dacht na
onderschat de dieren niet
mijn god! wat een weidsheid
u zult hier wel gelukkig zijn
de herder we houden het uit
de dichter zoals de dagen hier voorbij gaan
dat moet mooi wezen

het wordt donker
het wordt licht
het wordt weer donker
het wordt weer licht
en dat alles in hetzelfde tempo
en dezelfde baan
een mooie baan m'n waarde
zegt u eens
denkt u dat ik ook zo'n baan kan krijgen
de herder heeft u geen baan
de dichter geen baan
wel een bezigheid
de herder zo
de dichter ja dat is gezegd
ik ben dichter
dichten
weet u wat dat is
de herder ik weet wat het is
maar ik heb het nog nooit gedaan
de dichter dichten is tja
hoe zeg ik dat m'n waarde
kijk bijvoorbeeld
hoe u hier zit
met uw geschaafde handen
uw mes en brood en plank
uw zwijgende sanko aan uw zijde
de schapen hoe ze doodstil
in het veld
over iets staan na te denken
dat alles zou ik kunnen verdichten
de herder hoe doet u dat
de dichter ik beschrijf het
en haal de lucht ertussen weg
begrijpt u
de herder ja ja
de dichter bij wijze van spreken
de herder ja ja natuurlijk ja
de dichter ik ben naar elders gegaan
omdat ik dacht dat ik daar beter
zou kunnen dichten
maar er is geen gedicht
uit mijn handen gekropen
erger nog ik werd doodziek

heimwee was onverdragelijk
en kleurde alles donkerblauw
wekenlange hevige koorts en wildernis
in mijn lichaam
lymfeklieren lieten dit arme lijf
voortdurend heen en weer draaien
zonder rust
tabletten genomen tegen het rillen
maar ze kalmeerden me niet
sterker nog
indrukken resoneerden hevig
alles kwam binnen maar er ging niks uit
na veertien dagen stond ik op uit het zweet
at twee appels
een zacht gekookt ei en een stuk brood
en trok m'n broek weer aan
ik was niet beter
maar beter dan ik was
ik verklaarde mijzelf genezen
en keerde weerom
naar huis!

maar na een halve dag verlangde ik alweer terug naar de kamer van mijn
ziekte
het geluk ligt daar waar ik niet ben
maar heimwee staat mij niet toe
om nog langer en verder te zoeken
hebt u misschien nog een vuurtje waarde
en eh
ik wil niet brutaal zijn
maar dat piepkleine stukje brood daar
is dat over

de herder er is hier nooit iets over
de dichter dan vraag ik er ook niet naar
de herder wilt u een snee brood
de dichter graag
goed brood
het brood van hier
dat herken ik nog
maar waar was ik
de herder u was ver weg
de dichter bij mijn ziekbed
en de heimwee die alles donker kleurde
dat maakte dat ik bedacht
dat ik het dichten beter thuis kon gaan doen
maar dan ben ik hier

en dan denk ik aan daar
en dan ben ik daar
en dan denk ik aan hier
u heeft het goed bekeken
u staat eens op
loopt over het veld
de schapen volgen
ze volgen u toch
en u volgt hen
een volledig organische samenloop van dingen
u laat als het ware de wereld om uw as draaien
zo'n baan lijkt mij ook wel wat
als ik maar kon stilzitten
die kleine van u
die zit mooi stil
die zit al een dik kwartier met zijn stok
in de grond te roeren
hij praat niet maar luistert wel
de herder u hoopt dat hij luistert
de dichter niet meer praten
een mooie beslissing
eigenlijk
ik ben weer bijna thuis
maar verwachten doe ik er niks van
zo'n baan als de uwe zou ik ook graag willen
dan komen de gedichten vanzelf
daar hoef ik niet meer voor naar het verre
dat denk ik
wat denkt u vader
zeg nu zelf
de beelden trekken hier toch gratis
en voor niets voorbij
heeft u misschien nog een heel klein piepklein stukje brood
niet om brutaal te zijn
maar ik dacht ik draag u wat voor
gewoon om wat terug te doen
en op een lege maag is het slecht voordragen
de herder wie rond etenstijd komt
loopt het water in de mond
dat rijmt niet
maar het is ook geen gedicht
de dichter dit brood is goed
dit brood is vertrouwd
en een heel klein stukje van die kaas misschien
ik zal u mijn laatste gedicht laten horen

het is nog niet af
dat zeg ik er meteen bij
ik heb het vrijwel direct na mijn ziekte geschreven
het heet de wending
een mens
intense onvrede
met de wereld
zichzelf

ligt in bed
draait naar links
draait naar rechts
is niet in staat het evenwicht te vinden

tussen de werkelijkheid
en harmonie

kwellende en noodlottige gewaarwording
afhankelijkheid van zijn verleden
die alsmaar ondragelijker wordt

het is nog niet goed
maar begrijpt u het beeld
het gaat over een man die omkeert
steeds weer omkeert
de herder heeft u hier de lucht
tussen uit gehaald
de dichter in zeker zin vader
in zeker zin
de herder waarom leeft de man niet vooruit
de dichter wat bedoelt u daarmee
de herder gewoon de dag in
en de dag weer uit
de dichter u bedoelt zonder de beweging van links naar rechts
de herder als ik de lucht weg zou halen
zou ik dat bedoelen
de dichter ja ja ja vader
ja ja ja
zeg het brood heeft mij heerlijk gesmaakt
ik moet weer door
nog een vuurtje alstublieft
en dan stap ik weer op
de herder er is geluk
maar de man in uw gedicht
heeft niet het verstand om het te zoeken

de dichter ja ja ja vader
vooruit leven hè zegt u
de dag in en de dag weer uit
ja ja ja
mooi gezegd
simpel
maar niet gemakkelijk
wat een weidsheid
grote god
alles zo dichtbij en toch zo ver weg
*de dichter staat op, slaat de kruimels van zijn broek en trekt aan zijn peuk.
hij schiet hem tussen duim en wijsvinger het veld in en sjokt daarna weg
richting bosrand. de herder en de zoon kijken hem na. vlak voordat hij het
bos in gaat draait hij zich om en maakt een weids gebaar. de herder maakt
met een hand een gebaar terug. de zoon blijft onbewegelijk zitten.*
de herder geluk m'n jongen
dat is alles wat ze tegenwoordig willen
maar het is allemaal zinloos
zo'n veertig jaar bekijk ik aldoor gods schepping en ik merk dat het
allemaal op hetzelfde uitdraait

2

de herder & de soldaat

*terwijl zijn vader praat ziet de jongen in de verte een donkere gestalte aan
komen lopen
wanneer deze hen bereikt hijgt hij*

de soldaat avond vader zoon!
mag ik vragen
waarheen deze weg leidt
de herder dat ligt eraan
de soldaat waaraan
de herder waar u naartoe wilt
de soldaat een goede vraag
en een onmogelijke ook
de herder is uw bestemming onbekend
de soldaat neen neen
hij was me bekend
maar ik ben hem kwijtgeraakt
de herder hoe dat zo
de soldaat ik liep een rechte weg

een soldaat loopt graag een rechte weg
maar halverwege dacht ik
ik moet omkeren
en toen ben ik omgekeerd
daar raakte ik het spoor bijster
overal kronkelingen en bochten
de weg was recht de weg was krom
weet u wel
ik liep langs velden
en omgeploegde akkers
kilo's klei aan m'n zolen
door bossen en struikgewas
over heuvels en glooiingen
ik nam modderige landwegen
naar verlaten dorpen
ik ben achter moestuinen langs
over muren geklommen
honden blaften
ganzen gakten
fazanten stoven op
wanneer ik voorbij banjerde
ik sliep in schuren en onder bomen
ik had een kaart maar die is nat geworden
en ook mijn kompas ben ik kwijt
de herder vertelt u mij eens rustig
zonder haast
waar komt u vandaan
de soldaat bij die vrouw die vrouw
haar armen zijn me liever dan wapentuig
het klinkt misschien heel raar
maar een soldaat is in feite een moordenaar
en nu loop ik in een gebied
waar ik nooit eerder was
dit is me onbekend
dit
dit dit
ik weet niet waar ik me bevind
ik kan mijn terugweg niet meer vinden
beste herder wijs me de weg
ik ben totaal verloren
m'n hart ligt ergens op de grens van dit land
en van de burens
ik hou van een vrouw
maar ben strafbaar voor deze liefde

wanneer ik voor haar kies
stap ik over de grens en deserteer
wat zal ik
zal ik door
keer ik om
of loop ik linea recta terug naar de kazerne
de herder u loopt in uniform
maar het is geen marcheren wat u doet
weet u zeker dat u soldaat bent
de soldaat ik draag kisten
de herder dat doet een demonstrant ook
de soldaat ik draag schutkleuren
de herder dat doet de boswachter ook
de soldaat ik draag een geweer
de herder dat doet een jager ook
de soldaat ik draag een helm
de herder u moet uw helm afzetten
dan bent u niet langer
voor de buitenwacht
als soldaat herkenbaar
en kunt u door het veld gaan
zoals u wilt
de soldaat goed
ik geef de helm aan de jongen
dan kan hij soldaatje spelen
speelt hij graag soldaat
de herder die helm is hem te groot
de soldaat en toch geef ik 'm
dan heeft hij iets om mee te spelen
ah! wind door m'n haar
dat voelt al beter
een opluchting
de herder wat heeft zij achter die grens
dat u uw liefde voor het vaderland wilt opgeven
de soldaat een hart
en wat voor één
groot rood met ruime kamers
de herder is het een duits hart
of gaat u nog verder
de soldaat nee nee
de herder weet u zeker dat u voor een vrouw uw land wil verlaten
deserteren is een strafbaar feit
de soldaat dat maakt mijn twijfel
ook zo knagend

moet ik links
of rechtsomkeert
of zal ik toch gewoon rechtdoor
of terug
wat moet ik
hierzijn of daarzijn
hierzijn of niet zijn
mijn discipline en mijn verlangen
vechten met elkaar
ze gooien bommen over en weer
proberen elkaar te vernietigen
ik sta in het midden
de kogels suizen om mijn oren
en ik voel dat een bemiddelingsactie
niks uithaalt
er zal er één moeten sneuvelen
als in een ouderwets duel
de herder ik geef u de jongen mee
als gids
maar u moet hem vertellen waar u heen wilt
naar de kazerne of naar die vrouw
de soldaat u geeft mij uw zoon mee
de herder de kleine jongen zal u hoeden
de soldaat en u
u dan
de herder u heeft hem meer nodig dan ik
hij zal met u meelopen
totdat u de weg herkent
daar heeft u de keuze
of u slaat links
of u slaat rechts af
de soldaat ik loop naar de horizon
en als ik daar ben
beslis ik
de herder hij loopt zo ver met u mee
de soldaat zó ver
de herder ja

en de jongen staat op en leidt de soldaat over de lange, als een riem zo rechte weg. de herder gaat staan staan en volgt iedere stap van de jongen en de soldaat met zijn blik. langzaam vervloeit het groen van de soldaat en het vaalwit van het hemd van de jongen met de kleur van de weg. hun stappen zijn bijna niet meer te zien. de jongen is nauwelijks meer te onderscheiden van de soldaat alleen zijn hemd is nog zichtbaar. plotseling zwenken de jongen en de soldaat scherp naar rechts een perceel in. en het

hemd en de helm verdwijnen in het groen. de vader zet een stap naar voren om althans het witte shirt en de helm van de jongen nog één keer te zien.

3

de herder & zijn vrouw

zijn vrouw waar is de jongen
de herder weg
zijn vrouw waar
de herder weggelopen
zijn vrouw waarheen
de herder de weg af
zijn vrouw uit zichzelf
de herder nee
zijn vrouw heb je hem weggejaagd
de herder nee
zijn vrouw waar is hij
de herder ik heb hem meegegeven
zijn vrouw aan wie
de herder het leger
zijn vrouw onze jongen
het leger
de herder het zal een man van hem maken
zijn vrouw het is nog maar een jongen
de herder hij moet een man worden
zijn vrouw zo zacht zo stil
de herder ze zullen een man van hem maken
zijn vrouw hij praat niet
ze zullen hem doden
de herder ze zullen 't hem leren
zijn vrouw met harde hand
ik huil
onze zachte jongen
de herder gerust moeder
ik huil ook
hij zal wel weerkomen
zijn vrouw maar anders dan hij was

de herder groot en sterk
zijn vrouw geschaafd en gewond
we zullen hem niet herkennen
de herder zijn haar blijft blond
zijn vrouw ze zullen hem harden
te hard maken
mijn lieve kleine jongen
de herder een herdersbestaan is niks
voor hem
zijn vrouw een soldatenbestaan wel
hij heeft een hart
veel te zacht voor in een leger
de herder wat had je dan gewild moeder
dat hij dichter was geworden
zijn vrouw hoe kom je aan dat woord
de herder ik ken de wereld
zijn vrouw ach! wat ken jij
niets
en niets dan verdriet breng je me vandaag
mijn jongen
ik ben hem kwijt
de herder hij komt wel weerom
zijn vrouw ik ga hem halen
ik kan niet zonder hem
zijn zachte wangen
zijn stille zwijgen en ademhalen
's nachts naast mij
de herder ik kom weer naast je slapen
zijn vrouw gaf je hem daarom weg
was het daarom
om je oude plek in bed
de herder die jongen moet leren iets anders te dienen dan alleen z'n
vader en z'n moeder
zijn vrouw wij houden van hem
wie is er daar die van hem houdt
de herder daar moet hij leren van zichzelf te houden
zijn vrouw en anderen haten
ik haal hem terug
de herder wacht gewoon
totdat hij weer keert
op een dag keert hij weer naar hier
zijn vrouw die dag die haal ik niet
ik leef niet zonder die jongen
je hebt mijn kind weggegeven

de herder niet weggegeven
uitgeleend
zijn vrouw mijn kind
mijn enige
kind
de herder het is ook mijn kind
zijn vrouw ons enige
heb je weggegeven
mijn hartje
mijn hart!
o
ik denk dat ik sterf
ik sterf hieraan
in één dag raak jij alles kwijt herder
je vrouw
je kind
het kind komt misschien weerom
maar je vrouw niet
ze sterft

4

de herder

de herder weinig vogels
rare bedoening
waar is alles gebelev
hij gaat staan
of als hij al stond gaat hij zitten
zo'n veertig jaar bekijk ik aldoor
gods schepping
en ik merk dat het allemaal
op hetzelfde uitdraait
op de ondergang denkelijk
ik weet nog dat hier twintig jaar geleden ganzen zaten en dat het stikte
van de kraanvogels eenden korhoenders
dan kwamen de heren hier jagen
en het enige dat je hoorde was
poef-poef-poef!
poef-poef-poef!
watersnippen poelsnippen en wulpen
waren niet uit te roeien

er waren evenveel kleine talingen en snippen als spreeuwen of laten we
zeggen mussen niet te tellen
waar het allemaal gebleven is
zelfs roofvogels zie je niet
de arenden en de valken en de oehoes
zijn in rook opgegaan
het is natuurlijk gods wil
niet wij hebben de wereld geschapen
maar toch is het jammer
als één boom verdort
of laten we zeggen één koe dood neervalt
dan is het al jammer
maar hoe moet je aanzien
dat de hele wereld vergaat
al dat moois
de zon en de hemel en de bossen
en de rivieren en de dieren
terwijl dat allemaal geschapen is
met alle toebehoren
en op elkaar afgestemd
alles is ergens voor gemaakt
en kent zijn plaats
en dat moet allemaal vergaan
ik zeg je dat de wereld vergaat
ons einde is nabij
je kunt het aan de vogels aflezen
en niet alleen aan de vogels
ook aan de wilde dieren en het vee
en de bijen en de vissen
vraag het de oude mensen
als je me niet gelooft
ze zullen je allemaal vertellen
dat de vissen nu heel anders zijn dan vroeger
in de zeeën en de meren en de rivieren
zitten met het jaar almaar minder vissen
ik weet dat hier bij ons snoekbaarsen
van bijna driekwart meter werden gevangen
en je had kwabalen en windvoorns brasem en alle vissen waren flinke
jongens
maar tegenwoordig mag je god danken
als je een snoekje of een baarsje
van nog geen twintig centimeter vangt
het wordt ieder jaar almaar slechter
en als je nog even wacht
is er helemaal geen vis meer

en als je de rivieren van nu ziet
met het jaar worden ze almaar ondieper
en er zijn geen diepe plekken meer
zoals vroeger
zie je die struiken daar
daarachter ligt een oude bedding
een aftakking heet zo iets
toen mijn vader nog leefde
stroomde daar nog wat
maar moet je nu zien
hier waren vroeger moerassen en poelen
maar waar zijn die nu
en waar zijn de beken gebleven
hier stroomde een beek zo groot
dat de boeren er fuiken inzetten
en snoekbaarsen vingen
en in de buurt overwinterden wilde eenden maar tegenwoordig zit er
zelfs als de sneeuw smelt
geen fatsoenlijk water in
waar je ook kijkt
overal gaat het slecht
overal! de bossen ook
ze worden omgehakt
ze verbranden
verdorren
nieuw bos groeit er niet
en wat er groeit wordt meteen weer omgehakt
wat vandaag opkomt
hakken ze morgen alweer om
en zo maar door
tot er niks meer over is
ik heb in mijn leven heel wat gezien
en het is me nu duidelijk
dat alle gewassen afnemen
of het nu rogge is
groenten
of weet ik wat voor bloempje
het draait allemaal op hetzelfde uit
ze zeggen dat het volk beter is geworden
verstandiger
maar wat heb je eraan
wat moeten mensen in hemelsnaam met verstand als ze voor de
ondergang staan
kapotgaan kan je ook zonder verstand
ik zie het zo

god heeft de mens verstand geschonken
maar hem zijn kracht ontnomen
het is volk is slap geworden
verschrikkelijk slap
neem mij nou
ik stel niks voor
ik ben de minste hier in het dorp
maar toch heb ik kracht
ik weid dag in dag uit de beesten
en dan bewaak ik ook nog de nachtkudde
slapen doe ik niet en ik heb het niet koud
behalve brood gebruik ik niks
mijn vader at ook niks dan brood
en mijn grootvader ook
maar tegenwoordig wil men slapen
van de avond tot de ochtend
en naar de dokter
en weet ik wat voor verwennerij
de mens is slap geworden
heeft geen uithoudingsvermogen
hij zou wel wakker willen blijven
maar zijn ogen vallen dicht
daar doe je niks aan
we hoeven er niet omheen te draaien
we gaan ieder jaar achteruit
en nu is dus de tijd gekomen
dat alles ophoudt
trouwens de wereld kan ook niet eeuwig bestaan
het is mooi geweest
als de wereld moet vergaan
dan maar zo snel mogelijk
maar het is jammer
alle machtig zo jammer
de aarde
het bos
de hemel
allerlei beesten
dat is immers allemaal geschapen
met alle toebehoren
alles dient ergens voor
het gaat allemaal verloren
het is jammer
alle machtig zo jammer
maar vooral van de mensen
vooral van de mensen

is het jammer

De wending is gebaseerd op een aantal korte verhalen van Anton Tsjechov. De eerste zinnen van het stuk en de eindmonoloog van de herder over het verdwijnen van de dieren en de ondergang van de aarde is gemaakt van zinnen uit het korte verhaal *De herdersfluit* uit 1887-1888. De beeldbeschrijving na de herder & de soldaat is ontleend aan een beschrijving uit het verhaal *De jager*. En in de herder & de dichter gebruik ik zinnen van Tsjechov uit het verhaal *Geluk*.
Ik dank Ditte Pelgrom voor ideeën, lezen en suggesties.

aletta becker

typisch tsjechov

*een tekst over import en inboorlingen
het geluk van veenlijken
tradities en tractoren*

Personages

de vrouw
de gids
de coach

een vrouw drinkt thee, die ze schenkt uit een samowar, en leest in de сборник рассказов (verzamelde verhalen) van tsjechov; af en toe knikt ze instemmend. twee mannen bekijken het binnenkomende publiek, een oudere en een jongere. laten we ze 'gids' –de oudere– en 'coach' –de jongere– noemen. misschien lijken ze op schaapherders, bijvoorbeeld op de schaapherders in 'het geluk' of in 'de herdersfluit', of meer op 'hoeders' –herders in de bijbelse zin. eventueel neemt het publiek ook een kopje thee –daartoe uitgenodigd door de vrouw.

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

In de roerloze, slaperige lucht klonk dat eentonige gedruis, waar een zomernacht

in de steppe het niet zonder kan stellen: zonder onderbreking sjirpten de krekels, kwetterden de kwartels en op een werst afstand van de kudde, ergens in het ravijn, waar een beek door stroomde en waar de wilgen groeiden, waren jonge nachtegalen loom aan het preluderen.

gids zal ik beginnen

coach als je voelt dat je zover bent

gids ja

coach we weten voor wie we het doen

ga je gang

gids welkom!

coach *onderbreekt* wie zijn er welkom

gids welkom, beste mensen

coach *aarzelend* ja

gids van harte welkom, beste mensen

coach *onderbreekt weer* je mag iets

iets

harder wil ik niet zeggen

duidelijker misschien

misschien ook ietsje langzamer

kijk maar hoe het voelt

het is aan jou uiteraard

dit is jouw kans

en kansen kun je grijpen
of aan je voorbij laten gaan
als je dan maar niet zegt
dat je ze nooit gekregen hebt
grijpen is krijgen
en laten liggen is lamlendigheid

gids oh

coach articuleren is ook belangrijk
duidelijk articuleren
dat weet je

dat hoeft ik jou niet te vertellen

gids welkom, beste mensen
van harte welkom

coach je stem draagt niet
niet echt ver
daar kan je niets aan doen
wel iets mee doen

gids *harder* welkom, beste mensen
van harte welkom

stilte

coach en nu door, denk ik

gids wat fijn dat u er bent
dat u allemaal bent gekomen

coach anders was je overbodig
als iedereen thuis was gebleven

gids we bevinden ons met z'n allen
op het adres zuidwending 48

coach in...

gids in een kubus

coach in...

gids in een kubus van 6 bij 6 bij 6 meter

coach in...

gids in?

coach waar we zijn, als in 'de kubus staat in...'

gids 'op'

coach op?

gids op het land van de familie sprik

coach en de familie sprik woont in...

gids op zuidwending

coach in zuidwending

gids op zuidwending

vrouw *laat een koortje horen*

Doar op ons dörp Zuudwennen, doar woo'n wie allemoal

En spreken mit mekander ain en dezulfde toal

Doar moggen wie beleven ons bliedschop en verdrait
'k Geleuf dat 'r in de wereld gain beter dörp bestait
En woar wie ook goan zwaarven al ist hier ver vandoan
Altied blift toch dit dörpie in ons herinn'ring stoan
Want bin je in de vrumde, toch trekt het haart joe hin
Noar 't mooie dörp Zuudwennen, woar elk in ain joe kin

gids zuidwending heeft één straat

en die heet 'de' zuidwending

zuidwending, en dus ook 'de' zuidwending liggen in het veencomplex
tussen de oldambsterklei en de hondsrug

de zuidwending is een zijkanaal van de ommelanderswijk, die dwars ligt op
de richting van de hoofddijk, dus een 'sidewende'

het niet meer begrepen 'side', zijde
veranderde in 'zuid'

de vrouw laat een tractor horen die voorbij rijdt en veel geluid produceert

gids *lijkt de tractor niet te horen*

deze veenkolonie is aangelegd in 1649

en had in 1840 79 huizen en 476 inwoners

coach *doet zichtbaar moeite om boven het geluid van de tractor uit te
komen*

even wachten

gids waarom

coach hoe bedoel je

gids ik

coach 't is geen tsjechov

tsjechov is meer

veel meer

gids meer landgoed

coach meer zussen

gids meer boomgaard

coach meer schapen

gids meer huisknecht

coach meer moskou

gids meer berken

coach meer thee

gids en dat we daar dan hartstochtelijk naar verlangen

coach maar niks doen om het te krijgen

gids of wel

coach of wel wat doen

gids wel wat doen

coach wel wat proberen

maar dat mislukt dan

voordat jullie het echt geprobeerd hebben

of daarna

gids daarna of tijdens, maar het mislukt
coach en dat hadden jullie kunnen weten
gids van tevoren

want alles mislukt

coach soms mislukt het mislukken

is iemand heel even gelukkig

gids maar dat is dan per ongeluk

coach en zo weer voorbij

gids dat is tsjechov

coach typisch tsjechov

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

Er was noch in de lome vlucht van die taaie vogels, noch in de
ochtendstond

die zich stipt ieder etmaal herhaalde
of in de grenzeloosheid van de steppe
ook maar enige zin te ontdekken.

gids typisch veenkoloniën

hoewel

bij tsjechov mislukt alles

niet alleen de veenkoloniën

coach als jij het zegt

gids moeras, dat was het hier

coach zompig wegzakken

gids veenmoeras

coach en nu de veenlijken

maak het een beetje smeug

gewoon

om 'ns te proberen

gids er zijn hier in de buurt

veenlijken gevonden

coach nog smeugiger

gids nog smeugiger

coach emotie, spanning

veenlijkje hier

veenlijkje daar

gids veenlijkje hier

veenlijkje daar

coach ik probeer maar wat

gids ja

coach daar lag je dan met een gespiest hart

of een maag vol giftige bessen

je moest er wat voor over hebben

om goed geconserveerd te worden

dat ging niet per ongeluk, hoor
dat je opeens toevallig hoepla
in zo'n moeras viel
hoepla tralala
daar was soms een beetje hulp bij nodig

gids coaching

coach een beetje aanmoediging

soms ook een klein duwtje

bij tegenstribbelen

misschien een iets harder duwtje

klapje tegen de slaap

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

Dat komt voor. Zo ga je dood zonder het geluk gezien te hebben, of
te weten hoe het eruit ziet.

gids moord en doodslag

spanning en sensatie

coach wedstrijdje eromheen

liedje erbij

gids uiteraard

coach ik voel boosheid bij je

gids in 1791 is er een veenlijk gevonden

in kibbelgaarn

coach een voorouder van je, in kibbelgaarn

gids een gemummificeerd stoffelijk overschot

coach in elk mens schuilt een continuïteit van de geschiedenis

gids ik wil het best familie noemen

coach we hebben het hier over een veenlijk van de kouwe kant

die moet je onthouden:

een veenlijk van de kouwe kant

dat werkt

gids dat veenlijk is vermalen

en als poeder verkocht

'mummia' heette dat, gemalen mummie

die werd verkocht als geneesmiddel

coach gatverdamme

gids het hielp natuurlijk ook niet

coach ik wil niet zeggen dat ik je niet geloof

daarom is het nog wel onsmakelijk

gids smeug

coach we gaan door

vrouw leest voor

Als een mens onbevredigd is en zich ongelukkig voelt, wat een
platvloersheid ziet hij dan in de linden, die wolken, in al dat

zelfgenoegzame en onverschillige natuurschoon! De maan stond al hoog en daaronder joegen wolken voorbij.

Maar wat een naïeve, provinciale maan, wat een schriële, armetierige wolken!

gids dan was er natuurlijk het veen...

coach *onderbreekt* anders heette het hier nu niet de veenkoloniën

gids ...mos

veenmos kan 20 x z'n eigen gewicht
aan water opnemen

coach dus stel dat ik veen ben

gids veenmos

coach ik ben een bonk veenmos

moet je je voorstellen

denk mij weg

ik ben er niet meer

hier staat een bonk veenmos

probeer het te visualiseren

je ziet hier een bonk veenmos

oké

en die gaat wellen

ik ga water opnemen

absorberen

wat heb ik een dorst

20 x mijn eigen gewicht aan water

slurp ik op

dorst

ik heb enorme dorst

en ik drink en ik drink

ik zwel en ik zwel en ik zwel

ik word enorm

en dan een laatste slurp

een enorme slurp

gids het gaat niet om jou

coach bij wijze van spreken

gids hoe ging dat turfgraven in zijn werk

eerst werden de bovenliggende zoden en

een dunne laag van de bovenste turf

de zogenaamde bonk, verwijderd

vaak gebruikte men daarvoor een soort hak en de bonkschep

de vrouw laat een tractor horen

gids *lijkt de tractor niet te horen*

met de wadder,

later beter bekend onder de naam stikker werd de turf in grote brokken gestoken

de arbeider met de wadder stond bovenaan en maakte als het ware
de vorm van de turf klaar
iets lager stond een turfgraver
met een opschot of oplegger
hij stak de brokken turf los
en legde ze op een slagkar
soms werden de met een opschot los gestoken stukken turf door iemand
met een kaarzettersvork
op de slagkar gelegd

de vrouw laat een tractor horen

coach ellende ellende ellende
armoe en ellende
toen, en nog steeds eigenlijk
het is nooit echt wat geworden,
die veenkoloniën

gids er viel hier geld te verdienen
daarom kwamen ze
onze voorouders
eeuwenlang
arbeidsmigranten waren ze
pioniers
gelukszoekers
avonturiers

coach economische vluchtelingen

gids pas in het midden van de 19e eeuw kwam er de klad in
in het veen

coach zo toen tsjechov werd geboren
heb ik me laten vertellen

gids armoede had je overal
niet alleen in de veenkoloniën

coach dus daarna is het pas misgegaan
definitief misgegaan

gids mis gegaan
hoe bedoel je
is het weer niet goed
wat ik zeg, of hoe ik het zeg
nee zeker
ik heb dat coachen eens opgezocht
maar 'treiteren' stond er niet bij
volgens mij
maar wie ben ik

coach dat hoe zal ik het zeggen
dat gekrenkte, dat defensieve
ja, da's misschien wel het goede woord

dat defensieve
gids gaan we dat thematiseren
coach je verschuilt je liever achter je rol
gids halverwege de 19e eeuw kwam de aardappel
die deed het goed hier op het veen

vrouw *zingt*

Och we weten 't opperbest
Zelfs de schraalste heide
Zelfs de dorste weide
Wordt een paradijs door... Mest
Zelfs het allerakeligst nest
Onzer Veenkolonie
Kreeg een ander tronie
Op 't bevel van koning... Mest

coach allerakeligst nest onzer veenkolonie
veenkoloniale zelfhaat

gids de tekst is van de doopsgezinde predikant anthony winkler prins

coach wie

gids anthony winkler prins

van de encyclopedie

een soort wikipedia, maar dan op papier

coach en die anthony kwam uit de veen-koloniën

gids uit veendam

coach uit veendam

gids hij heeft zijn encyclopedie gebaseerd

op de duitse brockhaus-encyclopedie

overgeschreven, zou jij zeggen

coach geciteerd, gerecycled, gesampled

gids in 1999 verscheen de laatste papieren editie van de winkler prins

coach ah

gids nu is-ie online

als 'online kennis kit'

coach en daar gaat iemand voor betalen

vrouw *laat een koortje horen*

't Ligt in de Veenkolonies en 't is recht uut, recht aan

't Ligt dicht bie de Pekel en dicht bie Veendam

Doar stoan 'n poar honderd huuzen, nait groot en ook nait klain

Mor netjes en hail nuver en vrund'lek om te zain

Doar leven de bewoners aarbiedzoam en tevree

Mit waarken vindt elkaine doar 'n oardig aigen stee

Al zwaarf je in de vrumde, toch trekt joen haart joe hin

Noar 't mooie dörp Zuidwennen, woar elk in ain joe kin

coach benauwend, als iedereen je kent

gids vertrouwd

coach er gebeurt niet veel

gids *zwijgt en kijkt naar buiten*
er is van alles te zien
als je maar weet waar je naar moet kijken

coach iets dat beweegt
dat zou fijn zijn
als het beweegt, zie je het beter
dan verandert er iets

gids jij snapt het niet

coach hoe bedoel je

gids het gevoel van deze plek
juist deze plek

coach ik kom hier niet vandaan
en dat gaat ook niet meer veranderen
je komt ergens vandaan
of je komt er niet vandaan

gids je begint er zelf over

coach waarover

gids waar je vandaan komt

coach dacht het niet

gids je zegt 'ik kom hier niet vandaan'

coach we zijn er weer

gids ik was er al

vrouw *leest voor*

Honderden wersten kale, eentonige afgebrande steppen kunnen niet
zo'n verveling opwekken als één mens.

gids mooi, dat 'wersten'

coach wersten

gids de werst is een oude russische lengtemaat uit tsaristische tijden
een werst is 1066,78 meter
en is verdeeld in 500 sazjen of 1500 arsjin,
en die heeft dan weer een lengte van
0,7112 meter

coach wat weet jij toch veel

gids och

coach ongelofelijk

gids och

coach nee echt, wat jij allemaal weet

gids nu weten we het wel

coach dat superieure

is dat misschien

ik weet het niet

misschien vanuit een soort

een soort

daar heb je 'm weer

een soort van
defensieve impuls
gids we gaan het wel thematiseren
dat begrijp ik niet
maar ik kom hier vandaan
wij zijn hier achterlijk
coach jij mag mij niet
gids als jij 't zegt
coach *trionfantelijk* dat hoeft ook niet
de vrouw laat een tractor horen die voorbij rijdt en veel geluid produceert
de vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw *leest voor*

In de roerloze slaperige lucht klonk dat eentonig gedruis, waar een zomernacht in de steppe het niet zonder kan stellen: zonder onderbreking sjirpten de krekels, kwetterden de kwartels en op een werst afstand van de kudde, ergens in het ravijn, waar een beek door stroomde en waar de wilgen groeiden, waren jonge nachtegalen loom aan het preluderen.

gids tsjechov hield helemaal niet van geluiden
coach en al die vogels dan
gids geluiden op het toneel
vond-ie onzin, dat realisme
coach volgens
gids karel van het reve
coach heeft die tsjechov soms gekend
gids overlevering
coach en dan ga je me nu zeker dat verhaal vertellen
een anekdote, die dan weer het bewijs is
van van van
van zichzelf waarschijnlijk
gids als je daar nieuwsgierig naar bent
coach ik hou je niet tegen
gids tsjechov schijnt gevraagd te hebben
waar dat allemaal goed voor was, die geluiden
en toen schijn men geantwoord te hebben dat dat was om het
realistischer te maken
coach *lacht* en toen schijnt tsjechov...
gids ...toen schijnt tsjechov gezegd te hebben dat het ook realistisch is
als je een neus op een schilderij vervangt door een echte neus
coach hu?
gids het voegt dus niets toe
coach die neus
gids dat realisme

vrouw *laat een koortje horen*

Drei honderd joar geleden, kwam 't veurgeslacht hier aan
Dat waren fikse kerels, doar kin je van opaen
Als aarf'nis hebb'n wie allen, dei waarklust nog in 't bloud
Wie waark'n hier aan ons dagtoak, mit aalmoal eev'nveul moud
De boeren mit heur helpers, dei waark'n mit mekoar
De middenstaander stait ook aaltied veur elkain kloar
En is het din ain wonder, dat wie tevreden binn'n
Op 't mooie dörp Zuudwennen, woar elk in ain joe kin

coach jij komt hier ook niet vandaan

gids hoezo

coach *zingt*

Drei honderd joar geleden, kwam 't veurgeslacht hier aan

gids 300 jaar geleden

coach jij bent ook import

gids jij vindt dat belangrijk

coach je hebt import en je hebt locals

gids groningen

coach ik dacht ik burger in

valt nog helemaal niet mee

een echte groningen word je nooit

dat ben je of dat ben je niet

en dan die taal

gids die kan je leren

als je dat zou willen

coach als ik mee wil tellen

gids met ons

met de locals

coach die liefde voor de geboortestreek

dat warme gevoel van wij

gids romantisch

coach volksdansen, kantklossen, carbidschieten, ringsteken

gids cultureel erfgoed

coach wij tegen zij verpakt in folklore

gids je onderhoudt waar je van houdt

coach om ervan te houden

moet je ermee opgegroeid zijn

gids of er verliefd op worden

coach dat zou ik best willen

verliefd worden op het veen

veenmos

zo'n gevoel van totale overgave

aan

aan waar je bent

niet verder willen
niet verder hoeven
zo'n gevoel van dit is het
zo'n gevoel van hier wil ik zijn
zo'n gevoel van bestemming bereikt
stilte

coach dat veenmos hè
gids *zwijgt*
coach dat is raar spul
gids alles is raar hier
zo raar
ik zou hier maar gauw weggaan
het is hier raar
rare mensen
raar veenmos
coach veenmos is raar
het gaat van onder dood
en groeit van boven door
gids ja en
coach da's raar
de wortels gaan dus dood
gids en
coach da's raar, dat de wortels doodgaan
gids ze worden voedingsbodem
coach de wortels gaan dood
dat is fantastisch
van beneden doodgaan
en van boven doorgroeien
geen wortels, toch groei
kan je overal aarden
zonder wortels
dat concept: groei, zonder wortels
alleen vóóruit, zonder geschiedenis
blanco
zonder ballast, zonder verleden
alleen vooruit
daar moet ik eens wat mee doen
dat vind ik wel wat
moeten we eens over brainstormen
gids hm
vrouw *leest voor*
Hij wilde zelf praten. Als in zijn bijzijn anderen aan het woord waren,
onderging hij dat met een gevoel, dat veel weg had van jaloezie.
coach veenmos als metafoor

voor hoop
voor mogelijkheden
voor groei
voor een andere manier van groei
voor iets nieuws
echt iets nieuws
gids nieuw
  veenmos is een sporenplant
  sporenplanten behoren tot de oudste landplanten op aarde
coach pak je me nou op m'n enthousiasme
gids het past wel bij mijn karakter
  dat betweterige
coach parmantig en plechtig
gids net als bij mensen
  generatie volgt op generatie
  en iedereen gaat dood
  maar eerst de wortels, hoop je dan
coach het is weer eens wat anders dan krimp
gids da's geen bruggetje
coach 't is weer eens iets anders
gids een noodsprong
coach sprongetje
gids sprongetje achteruit
  krimp dus
coach daar had ik het over
  dankjewel
  krimp
  dat er steeds minder mensen wonen
  voorzieningen sluiten
  en er dus nog minder mensen willen wonen
  als in 'de bevolking krimpt'
gids dus
coach duuuuussss is er meer plaats
  voor windmolens
  mammoetwindmolens, megawindturbines
  naast de megastallen naast de kernenergiecentrale en bovenop de CO2-
  opslag
gids ze moeten toch ergens, die windmolens
coach je moet het de moeite waard vinden het landschap en de mensen
  maar als je hier vandaan komt
  denk je 'ze doen toch wel wat ze willen
  ons wordt toch nooit iets gevraagd'
gids typisch uit het westen
  dat vriendelijke

die interesse voor folklore
en fauna en flora
veenmos
het lokale eten
'de natuur'
en dan het weggaan
'als je echt wat wilt bereiken
moet je weggaan
hier is niks'
altijd dat weggaan
ja, dan krijg je wel krimp
als je dat maar vaak genoeg zegt
'bij jullie is er niks
het echte leven, da's in de stad'
maar ze komen hier wel wonen
maar niet echt
alleen als forenzen

vrouw laat een opname horen in het russisch

vrouw leest voor

'Tja,' zei hij, 'hoe dicht je elleboog ook bij je mond is, toch kun je er niet in bijten... Het geluk is er, maar het verstand ontbreekt om er naar te zoeken...' Zijn strenge gezicht had een droeve uitdrukking, waarin tevens iets honends doorschemerde, als bij teleurgestelde mensen.

coach ik heb altijd van het woord 'blijven' gehouden

gids iedereen is trots op z'n geboortegrond

coach *tekent een cirkel om zich heen*

wie het eerst en het langst

het meest geworteld

het best verdedigd

die wint

en dan mag jij dus niet in mijn cirkel

gids hoezo

coach puur nativisme

ik heb deze cirkel als eerste getekend

en dan is deze grond dus van mij

gids stapt naar voren, in de cirkel van de coach

coach wegwezen uit mijn cirkel

de gids zwijgt; de coach gaat zitten in z'n cirkel

coach als jij niet zo gefocust was

op het etaleren van jezelf

als jouw ego en obsessies

het gesprek niet zo domineerden

was er kans op het ontstaan

van een gemeenschappelijke sociale ruimte

de vrouw brengt beiden een kopje thee
gids karakterkritiek is verboden
heb ik van jou geleerd
als je het aangenaam wilt houden
niet wilt vervallen in geruzie
of andere treurigheid
coach nou ja
gids *zwijgt*
coach jij had ook een deëscalerende interventie kunnen doen
gids *zwijgt*
coach kunnen ingrijpen
gids wat is dat eigenlijk
nativisme
coach dat je trots bent op waar je geboren bent
trots op het toeval
kun je ook zeggen
gids op je voorouders
de gehechtheid
het thuis voelen
coach maar ze willen hier weg
gids niet iedereen
coach naar moskou
gids sommigen gaan weg
tijdelijk
coach ze willen cultuur
gids die hebben we hier niet
coach die cultuur
hun cultuur
jullie hebben jullie eigen cultuur
gids wij hoeven maar naar buiten te kijken en het stikt hier van de cultuur
coach en gids lachen en staren ingespannen naar buiten
coach of natuur
gids er bestaat geen natuur meer in ons land
vrouw *leest voor*
Hoe cultureler, hoe ongelukkiger.
gids 'het lacht niet
het praat niet
en het kan niet denken'
coach dat denken 'wij' helemaal niet
gids maar dat kunnen 'jullie' wel
denken
jullie kunnen denken
daar in 't westen
denken dat ze daar kunnen

en trots dat ze er op zijn
coach 'het werkt niet
het eet niet
en het kan niet drinken'
dat vinden jullie
gids kan jij drinken dan
coach drinken kan iedereen
overal en nergens
gids als je je nergens thuis voelt, ben je nergens
coach ik vind nergens wel een mooie plek
gids hoe ben jij hier terecht gekomen
coach voor hoe lang bedoel je
gids 'heb je er al wat mee'
deze straat
dit dorp
coach ik ben er nu
gids maar je gaat weg
coach hoezo
gids geen tsjechov
coach hoezo
gids die zussen gingen niet
niet naar moskou
daar kwamen ze ook niet vandaan
coach er is nog veel meer tsjechov
gids over mensen die gingen
en mensen die bleven
over gelukkige mensen
veel over ongelukkige mensen

vrouw *leest voor*

Allen waren zich bij de aanblik van die gelukkige man bedrukt gaan
voelen en waren zelf ook naar het geluk gaan verlangen.

coach die zijn leuker, die ongelukkigen
gids leuker
coach interessanter
leuker voor anderen
gids alle gelukkige gezinnen zijn hetzelfde
ieder ongelukkig gezin is ongelukkig
op zijn eigen wijze
coach typisch tsjechov
vrouw *kijkt op van haar boek*
tolstoi: de eerste zin van anna karenina
gids ook een russische schrijver
coach anna karenina
vrouw tolstoi

gids maar weer een andere russische schrijver
coach anderen zijn altijd net minder ongelukkig
gids en dus minder interessant
coach voor anderen
vrouw we zullen zien
coach we zullen leven
gids we zullen leven
en we zullen zien
coach we zullen zien
we zullen leven
gids we zullen leven
we zullen zien
vrouw *kijkt op van haar boek*
volgens tsjechov
coach anders groeien we hier nog vast
gids anders groeien we hier zeker vast
coach zonder wortels
gids als veenmos
zonder wortels
de vrouw laat een tractor horen die voorbij rijdt
coach als die tractor langskomt
gids welke tractor
coach die herrie
gids welke tractor
coach je hoort toch een tractor
gids nee
coach en toch is er een tractor
gids nou en
coach betekent dat niet iets
gids jij hoort een tractor
coach er is herrie
wat betekent dat
gids wat
coach die herrie
op dat moment
specifiek op dat moment
precies dan, niet eerder en niet later
dat betekent iets
gids alles betekent iets
coach toeval bestaat
gids maar het betekent wel iets
coach waar hadden we het over
over onze relatie toch

gids ik dacht dat het over de veen-
koloniën ging
tsjechov in de veenkoloniën
coach het komt vanzelf goed
gids wat komt vanzelf goed
en hoe vanzelf
coach dat moeten die mensen zelf doen
gids wie moet wat doen
coach als ze dat zelf willen
moeten ze dat zelf doen
gids oh ja
coach van onderop
gids vanuit de wortels
moeten ze snel zijn
coach snel
gids voordat ze dood gaan
coach die wortels

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

Gehuld in een waas van licht steeg aan de horizon een geweldige rode zon op. Brede, nog koude strepen van licht baden zich in het bedauwde gras, rekten en strekten zich en begonnen zich met een air van opgewektheid, net of zij wilden laten zien dat dit hen niet verveelde, op de aarde neer te vleien.

de coach pakt een lamp en beweegt die langzaam van beneden naar boven

gids wat doe je

coach ik laat de zon opkomen

gids mag ik ook 'ns

*de coach geeft de lamp aan de gids,
die een rommelige diagonale zon produceert
ze lachen samen*

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

De zilverkleurige alsem, de lichtblauwe korenbloemen, het gele koolzaad – dit alles begon in vrolijke bontheid dooreen te wemelen en nam het licht van de zon als de eigen glimlach aan.

De oude man en Sanjka gingen ieder hun eigen kant op en namen hun plaatsen aan weerszijden van de kudde in. Daar bleven ze als twee palen staan, zonder zich te bewegen met hun blik op de grond gericht en in gedachten verzonken. De oude man kon niet loskomen van zijn overpeinzingen over het geluk, de andere evenwel dacht na over hetgeen er die nacht besproken was; hem interesseerde niet zozeer het geluk zelf, dat hij niet nodig had en waar hij zich geen voorstelling van kon maken, als wel het fantastische, het sprookjesachtige van het geluk der mensen.

coach en dan komen er schapen binnen

gids honderden schapen

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

Een honderdtal schapen kwam opeens in beroering en, door de een of andere onbegrijpelijke ontzetting aangegrepen wierpen zij zich als op een signaal allen één kant op, van de kudde vandaan. En alsof de trage en slome gedachten der schapen een ogenblik lang op Sanjka waren overgesprongen, wierp hij zich eveneens, door eenzelfde onbegrijpelijke, dierlijke angst aangegrepen diezelfde kant uit, maar hij kwam meteen weer tot bezinning en schreeuwde: 'Hé zijn jullie gek geworden? Dat gaat maar als dollen tekeer, dat ontuig!

coach ontuig

gids mooi

een oude vertaling

coach en toch mooi

gids ontuig

nog erger dan tuig

coach veel erger

gids erger

niet het tegenovergestelde

coach hè

gids ontuig is nog erger dan gewoon tuig

niet het tegenovergestelde

coach hè

gids ontuig, ontront

coach ontront

gids zeg ontront

nait zo onstumeg mit dij ontong*

coach aha

vrouw laat voorlezen in het russisch horen

vrouw leest voor

De oude man en Sanjka stonden roerloos met hun herdersstaven aan de tegenover elkaar liggende flanken van de kudde, als fakirs in gebed verzonken en verdiept in hun gedachten. Zij hadden al geen belangstelling meer voor elkaar en elk van hen leefde zijn eigen leven. Ook de schapen dachten na.

coach wie is die vrouw

gids welke vrouw

coach de vrouw die steeds voorleest

gids geen idee

werkelijk geen idee

coach geen idee

gids hoezo

coach vragen
gids niet waar ze vandaan komt
coach of waar ze heen gaat

* zeg ontront, nait zo onstumeg mit dij ontong =
zeg lomperd, niet zo onstuimig met die paardebloem

In *Typisch Tsjechov* worden citaten gebruikt uit *de notities* en de volgende verhalen van Anton Tsjechov:

Het Geluk, Drie Jaren, In een landhuis en *De steppe*, in de vertaling van Charles B. Timmer, *Verzamelde werken*, van Oorschoot 1962

Voor de weergave van het *Zuidwendinger Laid* worden in de voorstelling opnamen gebruikt van een koor van inwoners uit Zuidwending

De voorstelling *Het geluk* ging in première op 23 juni 2012 op het schapenweitje van boer Sprik in Zuidwending (GR)

spel:

Nog meer eeuwige liefde

Boris: Tom Jansen

Nadia: Veerle van Overloop

De wending

De herder: Joke Tjalsma

Het kind: Daphne de Winkel

De dichter: Lotje van Lunteren

De soldaat: Lotje van Lunteren

De vrouw: Daphne de Winkel

Typisch Tsjechov

Coach: Hendrik Aerts

Gids: Matthias Maat

Vrouw: Anne Rats

regie:

Michiel Johannes Jansen

www.gelukscompagnie.nl

De schrijvers ontvingen voor het schrijven een beurs van het Lirafonds. Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door de Gelukscompagnie

Miriam Boolsen (Kopenhagen, 1972), volgde de Regieopleiding in Amsterdam en was daarna voornamelijk als schrijver werkzaam bij o.a.

De Citadel, Gasthuis, Het Lab, Productiehuis Brabant, Monty en Københavns Musikteater. Daarnaast vertaalde ze romans van Anna Enquist, Tom Lanoye en Leon de Winter. Zij schrijft haar teksten in het Nederlands en in het Deens.

Toneelwerk

Nog meer eeuwige liefde – 2012

In geval van oorlog blijf rustig zitten – 2011

Elfriede – 2011

Ik haat jou meer/ I hate you more – 2010

Opgedroogde verhaallijnen – 2008

Oscar – 2008

1,2,3, DOOD – 2007

Ålmhult – 2006

Ga mee naar Groenland – 2004

In het Deens:

Det er vi kede af – 2012

Magne van den Berg (Enschede, 1967) studeerde in 1994 af aan de Mimeopleiding in Amsterdam en maakt sindsdien haar eigen voorstellingen. Ze regisseerde een aantal van haar eigen teksten. Dat veranderde toen ze in 2006 *Kale bomen ruisen niet* voor Ria Marks en José Kuijpers schreef. Haar teksten werden geregisseerd door o.a. Jetse Batelaen, José Kuipers, Joerie Vos en Sanne van Rijn, bij Het Zuidelijk Toneel, Bellevue Lunchtheater, Toneelschuur en Het Filaal. In 2007 schreef ze *De lange nasleep van een korte mededeling* waarvoor ze de H.G. Van der Viesprijs ontving.

Toneelwerk

De wending – 2012

Vijf sec. erin eruit – 2011

Huis – 2010

*Ik stond in een kutvoorstelling maar m'n haar
zat wel heel goed* – 2010

Mijn slappe komedie – 2009

Halverwege omgedraaid – 2008

*De binnenkomst of je gaat tenslotte weer
naar huis* – 2008

De lange nasleep van een korte mededeling – 2007

Kale bomen ruisen niet – 2006

Waar blijft Roel – 2004

Korte stilte, meisje begint – 2002

Op dagen van scherp licht – 2001

God woont in Texas – 2000

Aletta Becker (Groningen, 1963) werkte, na haar studies Film- en Theaterwetenschappen aan de UvA, NFTVA en de Schrijversvakschool 't Co- lofon, als regie-assistent, video-editor, scenarioschrijver en regisseur. In 2000 debuteert ze met de voorstelling *Bedankt* in de regie van Willibrord Keesen in theater Bellevue. Vervolgens schrijft ze teksten voor de vrouwen in het leven van Sergei Prokofjev voor het Gergiev Festival en vertaalt ze *the Treatment* van Martin Crimp voor tg. COM.PLOT, regie Jos Thie. In 2007 ontvangt ze de Radiolab Realiseringsprijs voor haar scenario *Henriëtte Bosmans: zonder strijd geen resultaat*. Sindsdien schrijft en regisseert Aletta radiodrama's en -documentaires voor Radio 1 en 4. Daarnaast geeft ze les in schrijven voor theater en radio aan Schrijversvakschool Groningen.

www.alettabecker.nl

Toneelwerk

Typisch Tsjechov – 2012

Mohammed en het Pinguinparadijs – 2005

Maria Grigorjevna en Lina – 2003

Blote Mien – 2003

Poep, of de tranen van Beppe Steppe – 2002

Jeuk – 2001

Propcorn – 2001

Bedankt – 2000

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft sinds 2009 toneelteksten en vertalingen uit van Vlaamse en Nederlandse hand. De bibliotheek groeit gestaag. De zakboekjes zijn te koop op de website, in boek--winkels, in theaters en uit een boekjesautomaat, maar goedkoper nog via een abonnement.

Een abonnement is te bestellen op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl